

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Tento materiál je včetně všech svých částí licencován licencí
Creative Commons BY-SA 4.0. Licenční podmínky navštivte na adrese
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>.

Autorsko-právní problematika ve výuce HV (vyhledávání, získávání a sdílení digitálního obsahu na internetu)

DVZHV01-v02

Metodika pro učitele

Autoři: Filip T. Krejčí, Ondřej Musil, Marek Sedláček

Anotace: S rozvojem informačních technologií dochází k rozmachu sdílení digitálního obsahu prostřednictvím internetu. Internet a jeho možnosti při vyhledávání, stahování a sdílení však podléhají právním normám, se kterými je potřeba se důkladně seznámit a vyvarovat se tak protizákonného jednání. Předkládané DVZ obsahuje nejnutnější minimum informací pro práci s audiovizuálním materiálem obecně i ve výuce HV. Jeho cílem je tedy především proškolení žáků/studentů v základech autorsko-právní problematiky související s vyhledáváním, získáváním a sdílením obsahu na internetu a jeho dalším používáním. Celý materiál je koncipován jako praktické („laboratorní“) cvičení, ve kterém žáci nejdříve prostudují krátké teoretické kapitoly a následně si ověří získané znalosti a dovednosti v praktických cvičeních.

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

název	Autorsko-právní problematika ve výuce HV – vyhledávání, získávání a sdílení digitálního obsahu na internetu
autoři	Filip T. Krejčí, Ondřej Musil, Marek Sedláček
kontakt	357057@mail.muni.cz
typ DVZ	DVZ textového charakteru
formát DVZ	PDF

ANOTACE

S rozvojem informačních technologií dochází k rozmachu sdílení digitálního obsahu prostřednictvím internetu. Internet a jeho možnosti při vyhledávání, stahování a sdílení však podléhají právním normám, se kterými je potřeba se důkladně seznámit a vyvarovat se tak protizákonného jednání. Předkládané DVZ obsahuje nejnutnější minimum informací pro práci s audiovizuálním materiálem obecně i ve výuce HV. Jeho cílem je tedy především proškolení žáků/studentů v základech autorsko-právní problematiky související s vyhledáváním, získáváním a sdílením obsahu na internetu a jeho dalším používáním. Celý materiál je koncipován jako praktické („laboratorní“) cvičení, ve kterém žáci nejdříve prostudují krátké teoretické kapitoly a následně si ověří získané znalosti a dovednosti v praktických cvičeních.

klíčová slova	Autorský zákon, právo, sdílení, stahování, internet, digitální obsah, duševní vlastnictví, youtube, hudba

ZAMĚŘENÍ DVZ

oblast RVP	Umění a kultura	obor	Hudební obor
předmět			
časová dotace	2 x 45 minut	věk žáků	1.–4. ročník gymnázia
vhodné zařazení	DVZ může být zařazeno na závěr výkladu o autorském právu, pokud je toto součástí učebních plánů, příp. jako samostatné téma doplňující tematicky podobný výklad v hodinách HV nebo v rámci průřezových témat/mezipředmětových vztahů. Vzhledem k formě DVZ odpovídající praktickému cvičení jej lze dobře uplatnit i v rámci projektové výuky, tedy třídních/školních projektů apod.		
vstupní požadavky na žáka	Základní gramotnost v oblasti IT (internet, vyhledávání a třídění informací), elementární gramotnost v oblasti práva (mezipředmětové vztahy – návaznost na obor Občanský a společenskovední základ)		
mezipředmětové vztahy	- Informatika a informační a komunikační technologie (vyhledávání a třídění informací na internetu, stahování a sdílení obsahu na internetu) - Český jazyk a literatura (interpretace obsahu, kritické myšlení, komunikační a formulační dovednosti) - Občanský a společenskovední základ (právo) - Průřezová témata: Mediální výchova		

CÍLE A VÝSTUPY

Cíle	- Vysvětlit žákům formou praktických cvičení rizika plynoucí ze sdílení jakýchkoliv (nejčastěji audiovizuálních) materiálů na internetu, zejména ve vztahu k autorskému právu, - Naučit žáky správně postupovat při sdílení obsahu, tj. popsat, jaké jsou možnosti a hrozby, čemu se vyhnout, a ověřit tyto znalosti praktickými úkoly. - Vysvětlit termíny související s autorsko-právní problematikou. - Popsat rizika porušení autorského práva či dokonce práv plynoucích z Listiny základních lidských práv a svobod, dále pak GDPR či nově schválené Směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu. - Upozornit na úskalí plynoucí ze stahování a používání aplikací stažených z internetu a také používání audiovizuálního materiálu a jeho následného sdílení (YouTube, Ulož.to, Úschovna.cz a další).
prioritní digitální kompetence	3.3. Autorská práva a licence
další digitální kompetence	1.1. Prohlížení, vyhledávání a filtrování dat, informací a digitálního obsahu
další kompetence	4.2. Ochrana osobních údajů a soukromí

MATERIÁLNÍ A TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ

nutné pomůcky pro práci s DVZ	- Libovolné multimediální zařízení s připojením k internetu (počítač, tablet, mobilní telefon) - DVZ pro žáky jako pracovní materiál
nutné vybavení pro učitele	- Libovolné multimediální zařízení s připojením k internetu (počítač, multiboard, tablet, mobilní telefon)
nutné vybavení pro žáka	- Libovolné multimediální zařízení s připojením k internetu (počítač, tablet, chytrý mobilní telefon) - DVZ jako pracovní materiál pro studium teoretické části a plnění úkolů v praktické části

METODICKÉ POKYNY

organizační formy a metody výuky

DVZ je určen jako podpůrný dokument mapující možnosti, výhody a naopak možná rizika sdílení auditivního a audiovizuálního digitálního obsahu na internetu. Sdílením je chápáno jak stahování, tak uploadování (vkládání), tedy činnost, kterou v dnešní době využívá drtivá většina uživatelů – žáků.

Forma výuky by v případě tohoto materiálu měla být řešena jako individuální práce žáků. Každý žák obdrží jeden kompletní výtisk DVZ s teoretickou a praktickou částí. V rámci maximálně dvou vyučovacích hodin (příp. dvouhodinové vyučovací jednotky) se žáci seznámí s teorií a splní zadané úkoly v praktické části. Kompletní dokument žáci využijí i pro zpětnou kontrolu informací z teoretické části.

DVZ lze vzhledem k jeho formě dobře uplatnit i v rámci projektové výuky, tedy třídních/školních projektů (viz výše – „vhodné zařazení“).

vhodný postup

DVZ je dobré mít k dispozici vždy, když žáci využívají internetu za účelem stahování či naopak uploadování digitálního obsahu jakéhokoliv multimediálního typu.

Postup práce s DVZ obnáší v ideálním případě tyto kroky:

- 1) Žák obdrží kompletní text DVZ a seznámí se s jeho částmi a úkoly, které má splnit.
- 2) Prostuduje si teoretickou část, která je rozdělena do tří tematických celků (témat).
- 3) Na základě informací z těchto témat začne s plněním úkolů v praktické části.
- 4) V prvním úkolu žák použije internetový prohlížeč a některý z dostupných vyhledávačů (Google, Seznam, Bing, Yahoo, ...). Do vyhledávacího pole zadá zkrácený název zákona (*Autorský zákon*) nebo jeho číslo a rok vydání sbírky. Otevře některý z prioritně vyhledaných odkazů a na dané webové stránce vyhledá v autorském zákoně *Část první*. K nalezení požadovaného termínu „Volné dílo“ může použít vyhledávání pomocí klávesové zkratky „CTRL+F“ a do zobrazeného pole zadat tento termín. Jeho vysvětlení následně zapíše na volné linky pod otázkou. Obdobně postupuje i v případě dalších otázek prvního úkolu. Klíčová slova k vyhledávání jsou vždy zvýrazněna tučným písmem.
- 5) Postup u druhého úkolu je zpočátku totožný s úkolem prvním. Žák ovšem tentokrát do vyhledávače zadá klíčová slova „The Simpsons movie, pirátská nahrávka, odnětí svobody“. Poté si vybere některý z vyhledaných výsledků (dbá přitom na jeho relevantnost a věrohodnost), seznámí se s textem a na jeho základě odpoví na otázky v úkolu. Může využít i více vyhledaných výsledků, pokud některý ze zdrojů neposkytuje všechny potřebné informace.

- 6) Třetí úkol zadává žákovi, aby pomocí internetového prohlížeče našel na stránkách prodejců hudebního softwaru a hardwaru informace o dostupnosti a cenách různých verzí notačního programu Sibelius. Pro tento účel se nejlépe hodí webové stránky firem Thomann (thomann.cz), případně Disk Multimedia (shop.disk.cz). Žák opět využívá dostupných vyhledávacích polí k zadání klíčových slov.
- 7) Poslední úkol je nejkomplexnější a apeluje na schopnost žáků přesně formulovat myšlenky, kriticky myslet a čerpat z nabytých znalostí z teoretické části. Klade se zde důraz také na žákovu kreativitu. Pomocí zadaných parametrů (očíslovaných od 1 do 3) musí navrhnout cestu, pomocí níž je možné vytvořit a následně sdílet audiovizuální materiál vytvořený žáky ve škole, aniž by se dopouštěli právních přestupků.
- 8) Žák má po celou dobu cvičení k dispozici celý DVZ, aby si mohl v případě potřeby ověřovat či zopakovat informace uvedené v teoretické části.
- 9) Na závěr žák doplní do příslušných kolonek na poslední straně DVZ svoje jméno, třídu a datum a odevzdá celý dokument učiteli na zhodnocení.
- 10) Hodnocení je prováděno pomocí bodů přiřazených jednotlivým částem úkolů. Učitel pak na základě získaného skóre, pečlivosti vyplňování a přístupu žáka ohodnotí práci domluvenou cestou, např. známkou ze získaných bodů.

očekávané problémy

- Žáci zcela neporozumí informacím v autorském zákoně z důvodu jejich jazykové a obsahové náročnosti. Řešení je především v osobě učitele, který může být v takovém případě nápomocen. V rámci výuky práva v oboru Občanský a společenskovědní základ by však měli být žáci na podobnou jazykovou stylizaci v určité míře zvyklí. Úkoly jsou navíc koncipovány tak, aby byly pomocí klíčových slov odpovědi lehce k dohledání.
- Třetí úkol může být v případě webových stránek a e-shopů některých prodejců obtížnější, a to vzhledem k široké nabídce různých licencí a doplňků programu Sibelius. V takovém případě musí žák striktně dodržovat klíčová slova a hledat ve větším množství výsledků čistě samotný program v jedné licenci (v plné nebo EDU verzi) bez přidání dalších softwarů nebo nabídek (např. jednorocní licence, upgrade plán, multilicence apod.)